

UDK: 368.5(497.15):368.025.6:368.026:35.078:368.025.13
DOI: 10.5937/TokOsig2202075R

Dr Gordana Đ. Radović¹

OSIGURANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI SRPSKOJ

STRUČNI RAD

Apstrakt

Objektivna potreba za osiguranjem poljoprivrede u Republici Srpskoj veoma je velika, pogotovo u uslovima sve izraženijih klimatskih promena. Na tržištu je sve veća konkurencija osiguravača, koji u svojoj ponudi imaju i osiguranje poljoprivrede, a postoji i značajna podrška države, izražena kroz subvencije premije poljoprivrednog osiguranja. Autorka analizira broj i strukturu polisa osiguranja poljoprivrede, učešće ukupnih premija poljoprivrednog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja, kao i broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava koji je koristio regrese premije poljoprivrednog osiguranja, odnosno osiguravao svoju proizvodnju, te zaključuje da u Republici Srpskoj nije u dovoljnoj primeni ekonomska zaštita koja se pruža osiguranjem poljoprivrede.

Ključne reči: *osiguranje poljoprivrede, osigurani rizici, polisa osiguranja, subvencionisanje premije poljoprivrednog osiguranja, Republika Srpska*

I. Uvod

Osiguranje se, najčešće, deli na životna i neživotna osiguranja. Osiguranja se grupišu prema prirodni rizika, predmetu osiguranja, načinu nastanka, načinu organizovanja, kao i prema načinu izravnjanja rizika.²

Poljoprivredu karakterišu brojne biološke i društveno-ekonomske specifičnosti. Biološke specifičnosti su: visoki rizici poljoprivredne proizvodnje, organski

¹ Naučni saradnik, direktor „Dnevnika-Poljoprivrednika“ AD Novi Sad

Imejl: gordana.radovic09@gmail.com

Rad je primljen: 28. oktobra 2021.

Rad je prihvaćen: 27. novembra 2021.

² Dragan Mrkšić, Zdravko Petrović, Katarina Ivančević, *Pravo osiguranja*, Beograd, 2014, str. 72.

karakter proizvodnog ciklusa i spor obrt kapitala, sezonski karakter poljoprivredne proizvodnje, kao i nizak stepen iskorišćenosti kapaciteta.³

Poljoprivredna proizvodnja se znatnim delom odvija na otvorenom prostoru, te je izložena dejstvu vremenskih nepogoda, koje predstavljaju potencijalne opasnosti to jest rizike. Osim prirodnih rizika, poljoprivrednu proizvodnju mogu da ugroze i brojne druge vrste rizika. Dostignuća biotehnologije i genetičke tehnologije poslednjih godina imaju sve veći uticaj na poljoprivrednu proizvodnju, te uvećavaju rizike, a time utiču i na osiguranje.⁴ Stoga je neophodno da postoji razvijen sistem upravljanja rizicima, a prema mišljenju autora u analiziranoj literaturi, osiguranje je najzastupljeniji sistem za upravljanje rizikom u poljoprivredi.

Međutim, i pored velike društvene važnosti, osiguranje poljoprivrede, tačnije osiguranje biljne proizvodnje se, u mnogim državama, nalazi tek u početnoj fazi razvoja zbog brojnih teškoća koje otežavaju njegovu finansijsku isplativost.⁵ U cilju razvoja osiguranja useva i plodova, potrebno je vratiti poverenje osiguranika u osiguravače, ali potrebno je i da se primene preventivne mere kako bi se smanjila verovatnoća ostvarenja dominantnih rizika.⁶

U cilju smanjivanja potencijalnih gubitaka potrebno je da se povećaju troškovi poljoprivredne proizvodnje za trošak osiguranja, što za rezultat ima potrebu za većim ulaganjima, to jest za većim izvorima finansiranja poljoprivrede.⁷ U svrhu razvoja poljoprivrednog osiguranja, ali i razvoja poljoprivrede, potrebno je uvođenje delimično obaveznog osiguranja poljoprivrede od onih rizika koji na određenom području najviše ugrožavaju poljoprivrednu proizvodnju, i to za poljoprivredne subjekte korisnike nekog državnog resursa.⁸

U Republici Srpskoj objektivna potreba za osiguranjem poljoprivrede veoma je velika. Obradivo poljoprivredno zemljište se prostire na 971.000 hektara, a u njegovoj strukturi dominantno učešće imaju oranice i bašte, koje čine oko 60% ukupnih poljoprivrednih površina.⁹ Rizik od grada je najveći, to jest najzastupljeniji i po učestalosti i po težini posledica. Potencijalno veliki rizici biljne proizvodnje su požar, udar groma, oluja, poplava, suša, kao i prolećni i jesenji mraz. Potencijalno veliki rizici stočarske proizvodnje su bolesti i nesrećni slučajevi.

³ Zorica Vasiljević, *Ekonomska efikasnost investicija u poljoprivredi*, Beograd, 1998, str. 15–17.

⁴ Nebojša Žarković, „Osiguranje u poljoprivredi – nedovoljno razvijeno, a još manje korišćeno“, *Poljoprivrednikov poljoprivredni kalendar*, 2016, str. 72.

⁵ Mayra Julia Teixeira Brandão, „Principle of good faith, market failures and moral risk in agricultural insurance“, *Insurance Law Review*, Vol 4, 2011, p. 33.

⁶ Bruno Toscano, *Osiguranje biljne proizvodnje – rizici, uslovi i procena štete*, Beograd, 2018, str. 618–619.

⁷ Gordana Radović, *Finansiranje poljoprivrede u Republici Srbiji*, Beograd, 2014, str. 21.

⁸ Gordana Radović, „Osiguranje u funkciji razvoja poljoprivrede“, *Zbornik radova Ekonomska politika Srbije u 2017. godini*, Beograd, 2016, str. 202.

⁹ Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske, <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>.

II. Metodologija

Cilj rada je analiza aktuelne razvijenosti osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj. U tu svrhu koriste se: deskriptivni metod, metod analize i sinteze, kao i statistički metod. Izvori podataka su domaća i inostrana literatura, uslovi za osiguranje poljoprivrede osiguravajućih društava koja posluju na području Republike Srpske, statistički podaci, kao i izveštaji o rezultatima osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj, dostupni na sajtu Agencija za osiguranje Republike Srpske.

III. Podrška države u cilju razvoja osiguranja poljoprivrede

Subvencionisanje, odnosno sufinansiranje premije poljoprivrednog osiguranja, uvedeno je u Republici Srpskoj u 2010. godini, i to po osnovu Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podsticaja za razvoj poljoprivrede i sela. U članu 90 tog pravilnika, bilo je propisano da se pravo na sufinansiranje premije osiguranja ostvaruje za stočarsku proizvodnju, te za voćarsko-vinogradarsku i povrtarsku proizvodnju. Premije osiguranja su bile subvencionisane u iznosu do 30%, a najviše do 30.000 KM po korisniku subvencije. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske ukinulo je u 2013. godini subvencionisanje premije poljoprivrednog osiguranja.¹⁰

Prema nekim stanovištima, razlog odluke Vlade Republike Srpske da se ukinu subvencije premije poljoprivrednog osiguranja bio je slab interes poljoprivrednika za ekonomsku zaštitu sopstvene proizvodnje. S druge strane, poljoprivrednici su smatrali da krivicu za slabu zastupljenost osiguranja poljoprivrede snose osiguravači, to jest da su uslovi osiguranja na siromašnom tržištu poljoprivrednog osiguranja nepovoljni.¹¹

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske poslednjih godina obnovilo je subvencionisanje premije poljoprivrednog osiguranja, i to u istom iznosu kolike su subvencije bile 2013. godine. Konkretno, subvencije se isplaćuju u visini do 50% premije poljoprivrednog osiguranja, a iznos subvencije po korisniku ne može da bude veći od 25.000 KM.

IV. Ponuda na tržištu osiguranja poljoprivrede

U 2020. godini, osam osiguravajućih društava koja posluju na području Republike Srpske u svojim izveštajima iskazalo je podatke o premijama poljoprivrednog osiguranja. To su: „Brčko-gas osiguranje“ d. d. Brčko, „Drina osiguranje“ a. d. Milići, „Dunav osiguranje“ a. d. Banja Luka, „Wiener osiguranje“ a. d. Banja Luka, „Asa osiguranje“ d. d. Sarajevo, „Adriatic osiguranje“ d. d. Sarajevo, „Croatia osiguranje“ d. d. Mostar i „Sarajevo

¹⁰ Capital. ba, <http://www.capital.ba>.

¹¹ Capital. ba, <http://www.capital.ba>.

osiguranje“ d. d. Sarajevo. Reč je o osiguravajućim društvima koja imaju sedište u Republici Srpskoj, kao i o filijalama društava za osiguranje sa sedištem u Bosni i Hercegovini.¹²

Na osnovu analize opštih i posebnih uslova osiguranja navedenih osiguravača, može se zaključiti da oni imaju zadovoljavajuću pokrivenost osnovnih i dopunskih rizika u poljoprivrednoj proizvodnji. Stoga smatramo da u Republici Srpskoj, na tržištu poljoprivrednog osiguranja, postoje uslovi za razvoj, posmatrano iz aspekta veličine i raznovrsnosti ponude.

V. Razvijenost osiguranja poljoprivrede

Razvijenost osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj analizirana je u periodu od 2014, zaključno sa 2020. godinom, na osnovu relevantnih pokazatelja, i predstavljena je u Tabeli broj 1. Na osnovu prikazanih podataka, može se konstatovati da su polise osiguranja životinja imale dominantan udeo, odnosno da je njihovo prosečno učešće bilo 71% u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj u posmatranom periodu. Međutim, zapaža se i znatan pad apsolutnog broja polisa osiguranja životinja u poslednje dve godine analiziranog perioda, kao i pad relativnog učešća polisa osiguranja životinja u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj (Tabela broj 1).

Tabela 1. Broj polisa osiguranja poljoprivrede 2014–2020.¹³

Godina	Broj polisa osiguranja biljne proizvodnje	Učešće broja polisa osiguranja biljne proizvodnje u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede (%)	Broj polisa osiguranja životinja	Učešće broja polisa osiguranja životinja u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede (%)	Broj polisa osiguranja poljoprivrede
2014.	53	34	103	66	156
2015.	131	58	96	42	227
2016.	335	24	1.056	76	1.391
2017.	245	17	1.174	83	1.419
2018.	330	19	1.445	81	1.775
2019.	253	76	81	24	334
2020.	288	84	53	16	341
UKUPNO	1.635	29	4.008	71	5.643

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.
Kalkulacija autorke.

¹² Agencija za osiguranje Republike Srpske, <http://www.azors.rs.ba>.

¹³ Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.

Broj polisa osiguranja biljne proizvodnje bio je veoma promenljiv u analiziranom periodu, a njihovo maksimalno učešće u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede ostvareno je u poslednjoj analiziranoj godini.

Imajući u vidu veliku izloženost biljne proizvodnje brojnim rizicima, među kojima je najveći rizik od grada, kao i velike rizike stočarske proizvodnje, te značajnu podršku države iz aspekta subvencionisanja premije poljoprivrednog osiguranja, rezultati prikazani u Tabeli broj 1 ne mogu se smatrati zadovoljavajućim.

U Tabeli broj 2 predstavljano je kretanje visine premije osiguranja biljne proizvodnje, kao i promene njihovog udela u ukupnim premijama poljoprivrednog osiguranja u Republici Srpskoj, u periodu od 2014, a zaključno sa 2020. godinom.

Tabela 2. Premije osiguranja biljne proizvodnje 2014–2020.¹⁴

Godina	Premije osiguranja biljne proizvodnje (km)	Učešće premije osiguranja biljne proizvodnje u ukupnoj premiji poljoprivrednog osiguranja (%)
2014.	238.805	40
2015.	399.458	72
2016.	507.035	39
2017.	373.310	33
2018.	517.839	42
2019.	553.311	67
2020.	863.177	64
UKUPNO:	3.452.935	50

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.
Kalkulacija autorke.

Ukupna premija osiguranja biljne proizvodnje, uz neznatan pad u 2017. godini, imala je tendenciju rasta u posmatranom periodu. Analizom podataka u Tabeli broj 1 konstatovali smo da je ukupan broj polisa osiguranja biljne proizvodnje učestvovao sa 29% u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj u analiziranom periodu. Međutim, udeo ukupne premije osiguranja biljne proizvodnje u posmatranom periodu znatno je veći i iznosi 50% ukupne premije poljoprivrednog osiguranja (Tabela broj 2). Navedeno upućuje na zaključak da su cene – premije osiguranja biljne proizvodnje više u odnosu na cene – premije osiguranja životinja.

¹⁴ Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.

U Tabeli broj 3 predstavljeno je kretanje visine premije osiguranja životinja, kao i promene njihovog udela u ukupnim premijama poljoprivrednog osiguranja u Republici Srpskoj, u periodu od 2014, a zaključno sa 2020. godinom. Analizom prikazanih podataka može se konstatovati da ukupna premija osiguranja životinja beleži značajne oscilacije u posmatranom periodu.

Tabela 3. Premije osiguranja životinja 2014–2020.¹⁵

Godina	Premije osiguranja životinja (km)	Učešće premije osiguranja životinja u ukupnoj premiji poljoprivrednog osiguranja (%)
2014.	354.279	60
2015.	155.958	28
2016.	795.378	61
2017.	744.011	67
2018.	701.100	58
2019.	271.867	33
2020.	479.353	36
UKUPNO:	3.501.946	50

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.
Kalkulacija autorke.

Ukupna premija osiguranja životinja imala je u poslednjoj analiziranoj godini, u odnosu na početnu, rast za 35%, a u 2016. godini, kad je premija osiguranja životinja zabeležila svoj maksimum, bila je čak za 124% veća u odnosu na 2014. godinu. Prosečno učešće ukupne premije osiguranja životinja u ukupnim premijama poljoprivrednog osiguranja, u analiziranom periodu, bilo je 50%, dok je udeo ukupnog broja polisa osiguranja životinja u ukupnom broju polisa osiguranja poljoprivrede bio 71%. Navedeno upućuje na zaključak da su premije osiguranja životinja niže u odnosu na premije osiguranja biljne proizvodnje.

Analizom podataka prikazanih u tabelama broj 2 i 3, možemo da konstatujemo značajne oscilacije vrednosti i ukupne premije osiguranja biljne proizvodnje i ukupne premije osiguranja životinja. Znatne promene vrednosti su naročito izražene kod ukupne premije osiguranja životinja, koja je svoj minimum imala u 2015, da bi već u 2016. godini dostigla svoju maksimalnu vrednost u analiziranom periodu.

¹⁵ Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.

Tabela 4. Učešće premije poljoprivrednog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja 2014–2019.¹⁶

Godina	Ukupna premija poljoprivrednog osiguranja (km)	Ukupna premija neživotnih osiguranja (km)	Učešće ukupne premije poljoprivrednog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja (%)
2014.	593.083	144.101.451	0,4
2015.	555.416	152.208.722	0,4
2016.	1.302.413	165.468.861	0,8
2017.	1.117.321	178.431.097	0,6
2018.	1.218.939	188.306.600	0,6
2019.	825.178	193.200.598	0,4
UKUPNO:	5.612.350	1.021.717.329	0,5

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.
Kalkulacija autorke.

U Tabeli broj 4 prikazano je kretanje visine ukupne premije poljoprivrednog osiguranja i njenog udela u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja u periodu 2014–2019. godine. Analizom prikazanih podataka može se konstatovati da je u posmatranom razdoblju prosečno učešće ukupne premije poljoprivrednog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja bilo simbolično, što ukazuje na nerazvijenost osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj.

Tabela 5. Iznosi subvencija premije poljoprivrednog osiguranja i njihovo učešće u agrarnom budžetu u periodu 2018–2020.¹⁷

Godina	Isplaćeno za subvencije premije poljoprivrednog osiguranja (km)	Agrarni budžet (km)	Subvencije poljoprivrednog osiguranja u agrarnom budžetu (%)
2018.	217.750,93	71.000.000	0,3
2019.	261.705,60	71.000.000	0,4
2020.	466.443,14	75.000.000	0,6
Prosečno učešće:	-	-	0,4

Izvor: Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske,
<https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>.
Kalkulacija autorke.

¹⁶ Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>.

¹⁷ Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske, <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>.

U Tabeli broj 5 prikazani su iznosi subvencija premije poljoprivrednog osiguranja i njihovo učešće, po godinama i prosečno, u agrarnom budžetu u periodu 2018–2020. godina. Analiza prikazanih podataka pokazuje da su apsolutni iznosi tih subvencija u 2020. povećani za 100% u odnosu na 2018. godinu, ali da je njihov relativni udeo u agrarnom budžetu samo neznatno povećan. Potrebno je skrenuti pažnju da je reč o isplaćenim iznosima subvencija, što svedoči i o nedovoljnom interesu poljoprivrednih subjekata za ekonomsku zaštitu sopstvene proizvodnje.

U Tabeli broj 6 prikazano je kretanje broja poljoprivrednih gazdinstava koja su osiguravala svoju proizvodnju, kao i promene njihovog prosečnog učešća u ukupnom broju registrovanih poljoprivrednih gazdinstava u Republici Srpskoj u periodu 2018–2020. godine. Analizom prikazanih podataka može se konstatovati da je u posmatranom periodu, prosečno, samo 0,4% od ukupnog broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava osiguravalo svoju proizvodnju. To, takođe, upućuje na zaključak da je osiguranje poljoprivrede u Republici Srpskoj bilo nedovoljno razvijeno u analiziranom periodu.

Tabela 6. Broj poljoprivrednih gazdinstava koji je ostvario pravo na subvencije premije poljoprivrednog osiguranja u periodu 2018–2020.¹⁸

Godina	Broj poljoprivrednih gazdinstava koji je ostvario pravo na subvencije premije poljoprivrednog osiguranja	Ukupan broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava	Učešće poljoprivrednih gazdinstava u ukupnom broju registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (%)
2018.	195	42.829	0,5
2019.	119	40.502	0,3
2020.	153	41.085	0,4
Prosečno učešće:	-	-	0,4

Izvor: Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske,
<https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>.
Kalkulacija autorke.

Uporednom analizom podataka prikazanih u tabelama broj 5 i 6, može se zaključiti da, iako postoji podrška države u svrhu razvoja osiguranja poljoprivrede, ono nije dovoljno u primeni (manje od 1% od ukupnog broja registrovanih

¹⁸ Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske,
<https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>.

poljoprivrednih gazdinstava osigurava svoju proizvodnju). Dakle, razlog nerazvijenosti je mala tražnja na tržištu osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj.

VI. Zaključak

Na osnovu realizovanog istraživanja može se zaključiti da postoje značajne mogućnosti za razvoj osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj. Konkretno, postoji zadovoljavajuća ponuda na tržištu poljoprivrednog osiguranja iz aspekta pokrića najznačajnijih rizika u poljoprivrednoj proizvodnji. Takođe, postoji i značajna državna finansijska podrška, u smislu subvencionisanja premije poljoprivrednog osiguranja.

Sintezom rezultata realizovanog istraživanja dolazimo do zaključka da je u analiziranom periodu, 2018–2020. godine, regrese premije poljoprivrednog osiguranja prosečno koristilo svega 0,4% od ukupnog broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava. Udeo ukupne premije poljoprivrednog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja, u periodu 2014–2019, bio je samo 0,5%. Navedeni podaci egzaktno upućuju na zaključak da je osiguranje poljoprivrede u Republici Srpskoj u analiziranom periodu bilo nerazvijeno, iako postoji realno visoka objektivna potreba za ovom vrstom osiguranja, pogotovo u aktuelnim uslovima, kada su sve izraženije klimatske promene.

Mišljenja smo da bi, od rizika grada, kao najvećeg rizika biljne proizvodnje, trebalo uvesti zakonski obavezno osiguranje za poljoprivredne subjekte korisnike nekog državnog resursa (državnih subvencija). Takođe, smatramo da je razlog aktuelne nedovoljne razvijenosti osiguranja poljoprivrede u Republici Srpskoj, pre svega, niska svest poljoprivrednih proizvođača, o značaju primene ekonomske zaštite sopstvene proizvodnje. Stoga je potrebno da država i osiguravači zajednički organizuju edukacije poljoprivrednika o važnosti osiguranja poljoprivrede i da se na taj način aktivno utiče na povećanje tražnje za ovom vrstom osiguravajuće zaštite na tržištu osiguranja u Republici Srpskoj.

Literatura

- Agencija za agrarna plaćanja Republike Srpske, <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/agencije/aap/Pages/default.aspx>, pristupljeno: 12. 10. 2021.
- Agencija za osiguranje Republike Srpske, <https://www.azors.rs.ba>, pristupljeno: 17. 10. 2021.
- Brandão, M, J, T, „Principle of good faith, market failures and moral risk in agricultural insurance“, *Insurance Law Review*, Vol 4, 2011, pp. 30-36.
- Capital. ba, <http://www.capital.ba>.
- Mrkšić, D, Petrović, Z, Ivančević, K, *Pravo osiguranja*, Pravni fakultet, Univerzitet Union, Beograd, 2014.

- Radović, G, *Finansiranje poljoprivrede u Republici Srbiji*, Zadužbina Andrejević, Beograd, 2014.
- Radović, G, *Poljoprivredno osiguranje kao moguća vrsta obaveznog osiguranja u Republici Srbiji*, Doktorska disertacija, Fakultet za poslovne studije, Univerzitet „Džon Nezbit“, Beograd, 2016.
- Radović, G, „Osiguranje u funkciji razvoja poljoprivrede“, *Ekonomska politika Srbije u 2017. godini*, Ekonomski fakultet, Beograd, str. 187-204.
- Toscano, B, *Osiguranje biljne proizvodnje – rizici, uslovi i procena štete*, Beograd, 2018.
- Vasiljević, Z, *Ekonomska efikasnost investicija u poljoprivredi*, Zadužbina Andrejević, Beograd, 1998.
- Žarković, N, „Osiguranje u poljoprivredi – nedovoljno razvijeno, a još manje korišćeno“, *Poljoprivrednikov poljoprivredni kalendar*, „Dnevnik-Poljoprivrednik“ AD, Novi Sad, 2016, str. 72-74.